

CONCEPTE PRIVIND CONTROLUL FINANCIAR

Iulia CAPRIAN

Catedra Finanțe și Bănci

This thesis is based on the conceptual approach to the notions related to the Court's essence of activity. Are analyzed the concepts of control, administrative, financial control, public financial control, performance audit - all these in order to determine their importance and need in the human activity. Also is individualized the public financial system in whose framework we determine the place of the Court of Accounts as state authority.

Orice activitate umană, pentru a fi eficientă, trebuie să se desfășoare în baza unor reguli sau norme. În același timp, existența regulilor sau normelor impune exercitarea unui control asupra modului în care acestea sunt respectate. Deci, într-o manieră foarte simplă, controlul înseamnă aprecierea conformității cu o normă, un standard, un model.

Într-o accepțiune mai largă, *controlul reprezintă o activitate specific umană (prin aceasta înțelegându-se că se desfășoară în mod conștient și urmărește întotdeauna un scop), care constă în verificarea și analiza permanentă, periodică sau inopinată a unor procese, fenomene, operații, informații, rezultate dintr-un domeniu oarecare, în scopul preîntâmpinării și lichidării eventualelor neajunsuri.*

Controlul vizează toate laturile vieții economice, administrative și sociale, generând o multitudine de tipuri diferite de control.

✓ În domeniul economic, controlul are în vedere, în principal, cele trei laturi de bază ale activităților ce se desfășoară în unitățile patrimoniale: *latura tehnică sau profesională* (care se referă la conținutul propriu-zis al activității); *latura economică* (legată de ansamblul mijloacelor antrenate în realizarea respectivei activități); *latura financiară* (care vizează procurarea resurselor, eficiența muncii și rezultatele obținute).

Între controlul economic și cel financiar există nenumărate apropieri și interferențe, ceea ce face ca activitățile specifice lor să nu poată fi în toate cazurile precis delimitate. De altfel, controlul financiar este, în esența lui, o parte sau o formă a controlului economic, limitat la sfera raporturilor financiare și de credit. La rândul lor, toate problemele ce fac obiect al controlului economic au, într-un fel sau altul, consecințe sau implicații financiare, astfel încât ele trebuie urmărite și sub aspectul aportului pe care îl aduc la desfășurarea eficientă a muncii, la obținerea unor rezultate financiare pozitive.

Tipurile de control se deosebesc între ele prin rol, sfera de activitate, obiectivele propuse și funcții. Obiectivul principal al controlului financiar este de a opri, înainte de efectuare, toate operațiunile care nu sunt legale, necesare, oportune.

Controlul este o necesitate atât obiectivă, cât și subiectivă, controlul nu este un scop, ci mai mult un mijloc de perfecționare a activității executive, inclusiv a procesului de conducere. Controlul are ca direcții esențiale: *organizarea mai bună a muncii, întărirea disciplinei și ordinii, gospodărirea mai eficientă a mijloacelor de muncă, materiale și financiare.*

Formele controlului financiar pot fi clasificate din mai multe puncte de vedere, cum sunt:

1. În funcție de **momentul exercitării lui**, controlul poate fi anterior, concomitent sau posterior.

- **Controlul anterior** se exercită înainte de efectuarea operațiunilor economice și are drept scop prevenirea unor încălcări ale disciplinei financiare urmărind concomitent realitatea, necesitatea, legalitatea, oportunitatea și economicitatea respectivelor operațiuni. Controlul anterior sau preventiv se realizează în practică îndeosebi prin analiza documentelor de dispoziție prin care o unitate contractează drepturi și obligații.

- **Controlul concomitent** se caracterizează prin aceea că se exercită în timpul efectuării sau desfășurării operațiunilor economice și financiare. În cadrul unităților patrimoniale asemenea controale exercită toate persoanele cu funcție de conducere (controlul ierarhizat sau operațional), precum și organele tehnice și de recepție. O formă specifică a controlului concomitent o reprezintă *autocontrolul*, pe care îl exercită fiecare salariat asupra propriei activități în scopul perfecționării stilului de muncă și îmbunătățirii rezultatelor individuale. Un control concomitent este la fel și un *controlul mutual (reciproc)* care se exercită în mod obiectiv între membrii unui colectiv ce îndeplinesc sarcini comune ori complementare.

• **Controlul posterior** este acela care se exercită după consumarea sau efectuarea operațiunilor economice, având ca suport datele înregistrate în documentele de execuție, în evidențele tehnico-operative și în contabilitate. El cade în sarcina unor organe specializate de control și are drept scop analiza rezultatelor obținute sau a situațiilor de fapt, depistarea eventualelor deficiențe, a cauzelor și a vinovaților de producerea lor, precum și stabilirea măsurilor pentru lichidarea acestora și preîntâmpinarea repetării lor în viitor.

2. În funcție de **aria de cuprindere**, controlul poate îmbrăca mai multe forme, cum sunt:

• **Controlul general** se caracterizează prin aceea că el cuprinde totalitatea actelor și faptelor referitoare la activitatea economică și financiară a întreprinderii, instituției sau organizației supuse verificării. Aceasta înseamnă că nici un sector de activitate și nici un grup de operațiuni nu rămân în afara controlului.

• **Controlul total și cel prin sondaj** delimitează pe verticală sarcinile organului de control, indicând profunzimea cercetărilor întreprinse și caracterul mai mult sau mai puțin analitic al operațiunilor de verificare. Astfel, în cazul *controlului total* se supun verificării, fără excepție, toate actele și faptele ce caracterizează activitatea dintr-un sector sau chiar din toate sectoarele întreprinderii. În schimb, *controlul prin sondaj* se exercită numai asupra unor documente, operațiuni sau bunuri, considerate ca fiind reprezentative pentru fenomenul verificat, alese după anumite criterii sau luate la întâmplare. Pe baza acestui control se poate formula o părere de ordin general privind modul de desfășurare a întregului fenomen, dar temeinicia concluziilor rezultate din controlul prin sondaj este influențată în mare măsură de modul în care au fost stabilite obiectivele și alese eșantioanele. Din această cauză, controlul prin sondaj se folosește numai în anumite cazuri și situații, datorită posibilităților de omitere tocmai a actelor și faptelor generatoare de deficiențe.

3. În funcție de **scopul urmărit**, controlul poate fi: tematic, complex, repetat și sub formă de anchetă.

• **Controlul tematic** urmărește anumite aspecte concrete din viața unităților controlate, putându-se exercita asupra unei singure întreprinderi sau asupra mai multor unități de același fel, în cazul în care controlul permite efectuarea unor analize comparative și formularea unor concluzii mai analitice cu privire la evoluția fenomenului cercetat. Controlul tematic poate avea ca obiect modul de aplicare a unor hotărâri ale consiliilor de administrație, a normelor legale noi, sau rezultatele introducerii unor sisteme perfecționate de conducere și organizare a muncii.

• **Controlul complex** urmărește o arie mai largă de probleme, depășind, de regulă, cadrul activităților economice și financiare ale unităților supuse verificării. Obiectivele sale se extind și asupra unor aspecte tehnice, sociale, juridice sau chiar politice, cum ar fi nivelul tehnic al producției, productivitatea muncii, disciplina în muncă, sistemul de recompense și sancțiuni, rolul stimulator sau încurajator al unor măsuri juridice ori administrative ș.a. Exercițarea controlului complex presupune participarea unor specialiști din diverse domenii, nu numai din cel financiar și gestionar (ingineri, tehnicieni, medici, psihologi, sociologi, cadre din aparatul puterii sau administrației de stat). Cuprinzând o sferă largă de probleme, controlul complex are o eficiență mai mare, permițând cunoașterea aprofundată a realităților, a factorilor care le influențează și a cauzelor care le generează.

• **Controalele repetate** au ca obiect urmărirea evoluției unui fenomen sau proces, a schimbărilor cantitative și calitative ce se produc în starea acestuia într-o perioadă determinată de timp. În cadrul unităților economice și sociale controlul repetat se efectuează, de regulă, atunci când rezultatele unei activități sunt constant nesatisfăcătoare sau când se experimentează noi sisteme de organizare, administrare și conducere. Controalele repetate se exercită la anumite intervale de timp, urmărindu-se aceleași obiective și progresele înregistrate de la verificarea precedentă, indiferent dacă se efectuează de aceeași persoană sau de către alte organe de control.

• **Controlul sub formă de anchetă** intervine în împrejurări speciale, putând fi generat de existența unor sesizări și reclamații, de constatarea nesincerității documentelor întocmite la diferite compartimente sau de apariția unor lipsuri nejustificate în gestiuni. Spre deosebire de celelalte forme ale controlului financiar și gestionar, anchetele au ca punct de plecare stările de lucruri sesizate, presupuse sau constatate, având drept obiectiv confirmarea sau infirmarea acestora și stabilirea exactă a întinderii lor. La anchetă pot participa și alte categorii de organe (de jurisdicție, de urmărire sau de cercetare penală), verificarea efectuându-se printr-un contact mai strâns cu persoanele implicate, cărora li se solicită adesea explicații verbale, note scrise sau declarații.

4. În funcție de **modalitățile de exercitare**, controlul poate fi faptic și documentar.

• **Controlul faptic** se realizează prin verificarea la fața locului a operațiunilor economice și financiare, a existențelor de active și a stării calitative a acestora, a stadiului în care se găsesc anumite procese (de pre-

lucrare, montaj, construcție etc.). Principala formă de executare a controlului factual este inventarierea, care se realizează prin măsurare, numărare, cântărire, urmărindu-se în principal determinarea stărilor cantitative. În unele cazuri inventarierea face necesară determinarea unor stări calitative, operațiuni care se realizează prin observare directă, degustare, analize de laborator și expertize tehnice asupra bunurilor supuse inventarierii.

- **Controlul documentar** se realizează prin verificarea indirectă a operațiunilor și proceselor economice consemnate în acte, care pot fi: documente justificative și centralizatoare, evidențe tehnic-operative, fișe de cont, jurnale contabile, calcule periodice de sinteză. Controlul documentar poate fi preventiv, concomitent sau postoperativ, în funcție de timpul în care se execută, urmărind în fiecare caz obiective specifice. Această formă de control are un rol deosebit de important, dat fiind că permite să se reconstituie cu fidelitate modul de desfășurare a acțiunilor, proceselor și operațiunilor ce au avut loc sau să se prevadă consecințele operațiunilor care urmează a fi efectuate.

5. În sfârșit, controlul practicat la noi mai poate fi diferențiat și din punctul de vedere al **poziției organelor de control** față de întreprinderea, instituția sau organizația verificată. Din acest punct de vedere, controlul economic, financiar și gestionar poate fi exercitat de organe din interiorul sau din afara unității supuse verificărilor.

- **Controlul din interiorul unității** este un atribut al conducerii și el trebuie exercitat obligatoriu în cadrul fiecărei întreprinderi, instituții sau organizații. Acest control se realizează de organele de conducere și de șefii diferitelor compartimente și poate îmbrăca forma controlului preventiv, operațional și post-operativ.

- **Controlul economic, financiar și gestionar exercitat din afara unităților** cuprinde verificările făcute și informările cerute de organele ierarhic superioare, diferitele forme ale controlului bancar, controlul exercitat de Curtea de Conturi, Ministerul Finanțelor și organele sale specializate, precum și controlul inspecțiilor și inspectoratelor de profil.

La nivelul unităților patrimoniale, diferitele forme de control economic, financiar și gestionar se întrepătrund, se condiționează și se completează reciproc, asigurând în felul acesta verificarea integrală și cunoașterea deplină a activităților desfășurate, a rezultatelor obținute, a neregulilor existente și a perspectivelor.

Calitatea muncii de control financiar, precum și rezultatele acesteia, depind în mare măsură de metodele și tehnicile utilizate în cercetarea fenomenelor din economie, de procedeele prin care organele de control ajung la fundamentarea opiniilor, concluziilor sau a măsurilor de adoptat.

În înțelesul ei teoretic, metoda controlului financiar constă în eșalonarea cercetării fenomenelor pe patru trepte distincte: *informarea, verificarea, analiza și sinteza*.

- **Informarea** oferă organelor de control posibilitatea cunoașterii modului în care s-au desfășurat sau se desfășoară activitățile verificate. Ea poate permite organelor de control să se orienteze cu prioritate asupra problemelor mai importante sau asupra acelor sectoare ori laturi ale activității care prezintă deficiențe sau riscuri mai mari.

- **Verificarea** este treapta de bază în cercetarea operațiunilor, proceselor sau fenomenelor supuse controlului și are ca element principal confruntarea sau comparația ce trebuie făcută între realitățile constatate și situațiile ideale conținute în programe, normative sau norme.

- **Analiza** se folosește pentru aprofundarea verificării unor fenomene complexe a căror apreciere globală nu este posibilă sau suficientă. Ea constă în descompunerea fenomenelor sau proceselor economice în părțile lor componente și în cercetarea separată a fiecăreia dintre acestea.

- **Sinteza** urmărește valorificarea eforturilor depuse în munca de control, permițând generalizarea faptelor, stabilirea unor raporturi cauză-efect și formularea concluziilor finale.

Totalitatea metodelor și tehnicilor utilizate în activitatea de control formează metodologia generală a controlului, realizându-se în practică prin intermediul mai multor procedee de lucru. Aceste metode au drept principală caracteristică faptul că se folosesc exclusiv sau prioritar în munca de control. În categoria acestor metode se cuprind verificarea documentară, inventarierea de control și utilizarea unor mijloace proprii de consemnare sau confirmare a constatărilor.

✓ **Verificarea documentară** este cea mai frecvent folosită dintre metodele de tehnică specifice controlului financiar. Ea constă în analiza și aprecierea unor operațiuni, procese sau fenomene pe baza actelor scrise care le reflectă. În practica controlului financiar, verificarea documentară utilizează mai multe procedee sau tehnici de lucru, care se diferențiază atât din punctul de vedere al scopului urmărit, cât și sub aspectul modalităților concrete de realizare, după cum urmează:

• Procedul **comparării documentelor** se folosește în cazurile în care organele de control au neclarități sau suspiciuni în legătură cu autenticitatea, respectiv cu întocmirea sau aprobarea documentelor justificative; în asemenea cazuri se compară mai multe documente care conțin scrisul sau semnătura aceleiași persoane, se consultă specișenele de semnături și numai în cazuri de excepție se va recurge la confirmarea sau recunoașterea scrisului ori semnăturii de către autorii acestora.

• Procedul **verificării reciproce a documentelor** constă în confruntarea unor documente diferite, dar care conțin anumite date comune sau se referă la una și aceeași problemă.

• Procedul **verificării încrucișate** (contraverificării) documentelor constă în confruntarea exemplarelor diferite ale aceluiași document, aflate la unități, sectoare sau locuri diferite.

• Procedul **ridicării unor documente de către organele de control** reprezintă, în primul rând, o măsură asiguratorie și se folosește în toate cazurile în care există pericolul ca unele documente (considerate nelegale, incorecte sau dubioase) să fie sustrase sau distruse de cei interesați (mai ales dacă reprezintă unica dovadă a unor nereguli), să fie modificate sau completate cu mențiuni suplimentare față de cele constatate inițial.

• Procedul **confeționării unor copii sau extrase după documentele verificate** se utilizează în cazurile în care datele sau operațiunile economice și financiar contabile conținute în documente sunt necesare pentru susținerea ori confirmarea constatărilor făcute de către organul verificator, pentru fundamentarea concluziilor înscrise în actele de control, fără să existe riscul ca documentele respective să fie sustrase, distruse sau falsificate.

• Procedul **verificării cronologice** se caracterizează prin aceea că toate documentele ce stau la baza controlului, indiferent de conținutul lor, sunt examinate în ordinea strictă în care au fost întocmite, înregistrate sau îndosariate.

• Procedul **verificării invers-cronologice** are un mod similar de desfășurare, cu deosebirea că începe cu documentele cele mai recente și continuă cu cele mai vechi, în ordinea întocmirii, înregistrării sau îndosarierii lor.

• Procedul **verificării sistematice** sau pe probleme a documentelor face posibilă urmărirea unui aspect sau grup de operațiuni distincte și formularea unor concluzii unitare cu privire la fenomenul cercetat. Practica economică oferă nenumărate exemple de asemenea verificări: controlul documentelor de încasări și plăți; verificarea documentelor privind remunerarea muncii; verificarea documentelor referitoare la aprovizionarea tehnico-materială și altele similare.

• **Verificarea combinată sau mixtă** a documentelor reprezintă, de fapt, o îmbinare a procedeeleor de mai sus, care presupune gruparea actelor pe feluri, probleme sau operațiuni și examinarea fiecărui set sau pachet de documente în ordinea cronologică ori invers cronologică a întocmirii, înregistrării ori îndosarierii lor.

✓ **Inventarierea de control** (cunoscută și sub denumirile de control faptic sau inventar fizic). Ca metodă specifică de control economic, financiar și gestionar, inventarierea reprezintă în primul rând o verificare faptică, pe teren, a existențelor de valori materiale și bănești. O condiție esențială pentru succesul inventarierii de control, respectiv pentru surprinderea realităților efective, este ca intervențiile controlului să se producă inopinat. În caz contrar, persoanele care răspund de gestiuni, sectoare sau compartimentele verificate pot lua măsuri de acoperire provizorie și fictivă a lipsurilor, de modificare a evidențelor operative, de mascare a plusurilor, de substituie a sortimentelor și altele similare. În același timp, inventarierea inopinată oferă o imagine clară și reală asupra stării calitative, modului de păstrare sau de folosință a bunurilor și mijloacelor ce compun avutul public sau privat al unităților patrimoniale. În funcție de natura elementelor verificate și de obiectivele urmărite prin acțiunea de control, se pot utiliza ca procedee de lucru inventarierea totală și inventarierea prin sondaj.

• **Inventarierea totală** permite cunoașterea integrală a realităților și formularea unor concluzii exacte, dar este mai greu de realizat. Ea reclamă un timp de executare îndelungat, un efort mai substanțial și sistarea operațiunilor de primire și eliberare a bunurilor din gestiuni.

• În schimb, **inventarierea prin sondaj** se realizează cu mai multă ușurință, este mai operativă, dar are o precizie mai scăzută.

✓ **Utilizarea de mijloace proprii de consemnare și confirmare.** În practica controlului financiar și gestionar apar frecvente situații în care informațiile curente ce stau la dispoziția organelor de control nu satisfac integral cerințele unei interpretări realiste a fenomenelor și proceselor economice complexe sau foarte dinamice. În asemenea împrejurări sunt necesare investigații suplimentare îndreptate spre cunoașterea unor

aspecte particulare și a mobilurilor ce stau la baza unor acțiuni, identificarea tuturor implicațiilor și efectelor, valorificarea unor inițiative, opțiuni sau puncte de vedere ale personalului din unitățile controlate. În principiu, organele de control pot cere informații (verbale sau scrise) oricăror persoane fizice sau juridice care au legătură cu problemele verificate. Mai frecvent folosite în munca de control sunt notele scrise și consemnarea unor detalii în actele finale de control. La rândul lor, notele scrise îmbracă două forme concrete:

- **Procesele-verbale de constatare** – se întocmesc pentru consemnarea unor deficiențe constatate de către organul de control, a căror reconstituire ulterioară nu este posibilă sau care nu vor putea fi dovedite mai târziu. Avem în vedere absențele temporare de la locul de muncă, organizarea defectuoasă a depozitelor și magaziiilor, folosirea necorespunzătoare sau ilegală a utilajelor și a mijloacelor de transport. Procesele-verbale de constatare consemnează situația de fapt și se semnează de către organul de control, de conducătorul unității, subunității sau compartimentului respectiv și, eventual, de martori asistenți.

- **Notele explicative** – se utilizează atunci când organele de control constată abateri sau deficiențe pentru care urmează să propună sancțiuni sau imputații sau care întrunesc elementele constitutive ale unor infracțiuni. Aceste note au forma unor răspunsuri la întrebări. Evident, întrebările se formulează de către organul de control, iar răspunsurile se dau de către cei considerați vinovați sau de alte persoane care cunosc împrejurările în care s-au produs faptele respective. Atunci când persoanele în cauză refuză să dea notă explicativă sau să răspundă la unele întrebări, organele de control vor formula în scris întrebările respective, printr-o adresă înregistrată la unitatea verificată, în care vor preciza și termenul limită pentru primirea răspunsurilor. Dacă nici în acest caz nu primesc răspunsurile solicitate, organele de control stabilesc concluziile pe baza informațiilor existente, dar vor consemna refuzul în documentele finale de control.

Realizarea nemijlocită în practică a activității de control financiar se bazează pe o serie de principii și funcții de maximă generalitate care, indiferent de modificările suportate în condiții politice, economice, sociale existente la un moment dat, permit utilizarea eficientă a resurselor publice și private. La baza organizării sistemului nostru de control economic, financiar și gestionar stau patru principii fundamentale, după cum urmează:

1. **Principiul prevederii și organizării activităților economico-sociale.** Potrivit acestui principiu, activitățile economice pot face obiectul unor acțiuni de control numai în măsura în care sunt mai întâi bine organizate, având stabilite anticipat, atât din punctul de vedere al volumului și structurii, cât și sub aspect calitativ, modalitățile sau parametrii desfășurării lor. Mai mult decât atât, pentru a deveni efectiv controlabile, se impune ca, încă din faza de proiectare și organizare a respectivelor activități, să fie prevăzute și incluse în sistem formele și metodele de control care se vor utiliza.

2. **Principiul autonomiei, competenței și autorității controlului.** Pentru a desfășura o muncă cu adevărat eficientă, organele de control trebuie să fie relativ independente față de unitatea sau activitatea controlată, astfel încât să poată acționa nestingherit în virtutea sarcinilor și atribuțiilor pe care le au.

Pe de altă parte, calitatea muncii de control este influențată direct de competența profesională și juridică a celor însărcinați cu această activitate. Competența profesională este asigurată prin nivelul de pregătire, volumul de cunoștințe sau priceperea organului de control, la care se adaugă unele calități personale sau dobândite prin experiență (reprezentate, de exemplu, prin capacitatea de analiză și sinteză, putere de selecție, spirit de orientare, forța de a pătrunde în intimitatea unor probleme complexe și de a sesiza aspectele lor esențiale, receptivitate față de nou etc.). În schimb, competența juridică sau legală desemnează sfera de atribuții recunoscute de lege și dreptul organelor de control de a acționa în cadrul acestora. Competența juridică este strâns legată de autoritatea controlului, reprezentând dreptul legitim, puterea organelor de control de a dispune măsuri obligatorii în sarcina unităților sau persoanelor verificate și chiar de a aplica sancțiuni celor vinovați.

3. **Principiul adaptabilității controlului la structurile organizatorice și funcționale ale unităților sau activităților controlate.** Controlul are în toate cazurile un obiect bine precizat, exercitându-se în cadrul sau asupra unor unități, sectoare sau compartimente determinate și urmărind obiective ori având sarcini concrete. În aceste condiții, este necesar ca formele și metodele de control să fie suficient de elastice, pentru a se adapta cu ușurință la specificul activităților controlate, la formele lor de organizare și desfășurare. Controlul nu este și nu poate fi un scop în sine; el reprezintă un mijloc potențial de perfecționare a activităților economice și financiare, un instrument eficient de prevenire, identificare și lichidare a stărilor de lucruri neconforme din domeniul economic.

4. Principiul apropierii controlului de locurile unde se iau deciziile și unde se concretizează răspunderile pentru administrarea patrimoniului. Aplicarea unui asemenea principiu urmărește în principal înlăturarea verigilor intermediare și inutile din munca de control. Avem în vedere faptul că activitatea de control economic, financiar și gestionar este o latură inseparabilă a conducerii în economie, iar răspunderile pentru administrarea patrimoniului și pentru realizarea sarcinilor propuse revin în primul rând unităților patrimoniale și organelor lor de administrație. În consecință, controlul trebuie efectuat mai întâi din interiorul unității, de către organele de conducere și de organele specializate proprii sau de la nivelurile imediat superioare.

Apropierea controlului de activitățile economice accentuează caracterul democratic al acestuia și îi sporște eficiența. Practica noastră economico-socială a demonstrat că este mult mai avantajos să identifiți și să înlăturați cu forțe și prin mijloace proprii deficiențele existente, decât să așteptați intervenția (adesea tardivă și ineficientă) a unor organe de control din afară.

Principiile ce stau la baza organizării controlului financiar și gestionar nu au un caracter limitativ. Organizarea controlului financiar și gestionar nu poate face abstracție de principiile generale ale conducerii societății, cum sunt de pildă principiul democratizării vieții economico-sociale, principiul cooperării în muncă și al răspunderii personale, principiul diviziunii muncii și al specializării organelor de control.

Prin modul de organizare și exercitare, precum și prin modul și obiectivele ce le urmărește, controlul financiar îndeplinește următoarele **funcții**:

1. Mai întâi, controlul îndeplinește o **funcție de prevenire (preventivă)**. Această funcție are ca finalitate preîntâmpinarea producerii unor deficiențe sau încălcări ale disciplinei economice și financiare. Lucrul acesta este posibil prin identificarea din timp a factorilor sau a cauzelor generatoare de rezultate negative și contracararea lor prin măsuri preliminare. La noi funcția de prevenire se realizează prin toate formele de control, dar mai ales prin controlul financiar preventiv, care este o formă instituționalizată de control.

2. În al doilea rând, controlul îndeplinește o **funcție de reglare**, în sensul că urmărește coordonarea și sincronizarea acțiunilor individuale, adaptarea continuă a mijloacelor și metodelor de lucru, astfel încât rezultatele obținute să fie cât mai apropiate de sarcinile propuse sau de obiectivele stabilite anticipat.

Este cunoscut faptul că activitatea de conducere presupune cunoașterea realităților și adoptarea unor decizii eficiente. Urmărind continuu stadiul realizărilor și abaterile înregistrate, controlul este în măsură să contribuie la reglarea sau autoreglarea activităților economico-sociale prin acțiuni de conducere operativă.

3. Atunci când abaterile de la normele prestabilite depășesc toleranțele admise, când efectul este departe de scopul propus sau când metodele și mijloacele utilizate sunt total neadecvate, controlul îndeplinește o **funcție de corectare (corectivă)**, indicând conducerii erorile comise, mărimea sau gravitatea acestora și căile de înlăturare a lor. Spre deosebire de funcția de reglare, care acționează pe toată durata desfășurării unei activități și se realizează prin adaptarea continuă a deciziilor conducerii, funcția corectivă intervine, de regulă, la încheierea unor etape sau faze și se manifestă prin înlocuirea totală a deciziei inițiale. *Deciziile de corectare* sunt de fapt decizii noi, având o fundamentare mai realistă, și pot interveni atât în faza de proiectare, cât și în faza de execuție. Mai mult decât atât, misiunea controlului nu se consideră încheiată în momentul adoptării deciziilor de corectare; el trebuie să vegheze la corelarea acestora cu celelalte decizii ale conducerii, să urmărească modul în care au fost comunicate, înțelese și aplicate în practică.

4. În condițiile economiei de piață controlul îndeplinește și o **funcție de atestare-certificare**, localizată îndeosebi la nivelul auditului financiar, a cărui principală misiune este să certifice situațiile financiare ale agenților economici.

5. În sfârșit, controlul îndeplinește și o **funcție de prevedere (previzională)**, concretizată în descifrarea tendințelor evenimentelor viitoare. Pe baza analizei realităților observate sau ca urmare a estimării rezultatelor unor măsuri preconizate și ținând cont de legile obiective ale dezvoltării economico-sociale, controlul poate anticipa evoluția unor procese și fenomene sau consecințele lor. În acest fel, controlul economic, financiar și gestionar ajută conducerea în asigurarea unei bune gestiuni previzionale.

Funcțiile controlului financiar și gestionar ar putea fi abordate și prin prisma *practicii economice*. Din acest punct de vedere, controlul financiar îndeplinește trei funcții specifice:

6. **Funcția de cunoaștere-evaluare** a rezultatelor și performanțelor. *Funcția de cunoaștere* presupune o analiză riguroasă a tuturor activităților verificate în vederea sesizării operative a eventualelor nereguli și tendințe negative în activitatea agenților economici. Funcția de cunoaștere este completată de *funcția de evaluare* a controlului care stabilește și individualizează consecințele gestionare, financiare, fiscale și sociale ale constatărilor.

7. **Funcția de îndrumare și sprijin** are în vedere rolul educativ și constructiv al controlului economic, financiar și gestionar.

8. **Funcția de constrângere sau coercitivă** derivă, în special, din funcțiile de reglare și de corectare pe care le îndeplinește controlul economic, financiar și gestionar.

Grație acestor funcții, controlul este un mijloc, o manieră de a crește suplețea și eficacitatea sistemului în care funcționează.

Bibliografie:

1. Legea serviciului public, nr.443-XIII din 04.05.95 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.61/681.
2. Legea cu privire la activitatea de audit, nr.61-XVI din 16.03.2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.36-38/152.
3. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova cu privire la Concepția controlului de stat în Republica Moldova, nr.189-XIII din 19.07.1994 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.6.
4. Carauș M. Curs de Revizie și Cobtrol. - Chișinău, 1995.
5. Bârnea P., Țurlea E. Controlul economic, financiar și gestionar și expertiza contabilă. - București: România azi, 1993.
6. Boulescu M., Ghiță M., Mareș V. et al. Controlul financiar propriu al agenților economici. - București: Universitaria, 2006.

Prezentat la 07.09.2010